

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/154/2023
Identifikačné číslo spisu:	8722200691
Dátum vydania rozhodnutia:	26.03.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Zemková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:8722200691.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne Z. E., narodenej XX. M. XXXX, Š. XXXX/XX, O., zastúpená advokátom Mgr. Marcelom Lesňákom, Murgašova 87/6, Poprad, proti žalovanému Ľ. M., narodenému XX. G. XXXX, I. XXX/XX, Z., o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, vedenom na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 20C/11/2022, o dovolaní žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove sp. zn. 12Co/16/2023 z 28. februára 2023, takto

rozhodol:

Dovolanie žalobkyne odmieta.

Žalobkyňa je povinná zaplatiť žalovanému náhradu trov dovolacieho konania vo výške určenej súdom prvej inštancie.

Odôvodnenie

Rozhodnutie súdu prvej inštancie

1. Okresný súd Poprad (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) v poradí druhým uznesením č. k. 20C/11/2022-120 z 29. novembra 2022 (ďalej len „uznesenie súdu prvej inštancie“ alebo „uznesenie okresného súdu“) rozhodol tak, že prvým výrokom nariadil neodkladné opatrenie v znení:

Prikazuje žalovanému, aby žalobkyni umožnil časovo neobmedzený vstup do rodinného domu súp. č. XXX zapísaného na LV č. XXXX obec a k. ú. Z. a na pozemok KNC parc. č. 89/1 - zastavaná plocha a nádvorie o výmere 271 m², ktorý je zapísaný na LV č. XXX obec a k. ú. Z. a za týmto účelom jej vydal jednu sadu funkčných kľúčov od vchodových dverí domu a jednu sadu funkčných kľúčov od bočného vedľajšieho vchodu do domu, ktorý vedie do kuchyne s WC;

Prikazuje žalovanému, aby žalobkyni umožnil časovo neobmedzený vstup na pozemok KNC parc. č. 89/4 - zastavaná plocha a nádvorie o výmere 362 m² a na pozemok 89/2 - zastavaná plocha a nádvorie o výmere 251 m², ktoré sú zapísané na LV č. XXX obec a k. ú. Z. a za týmto účelom odovzdal žalobkyni jednu sadu funkčných kľúčov od kovovej bránky na hranici medzi pozemkami 89/4 obec a k. ú. Z. (správne Z.) a pozemkom KNE parc. č. 1721/1 ostatná plocha o výmere 4840 m², zapísaný na LV č. X obec a k. ú. Z..

Druhým výrokom priznal žalobkyni voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2. Súd prvej inštancie uznesenie odôvodnil právne § 324 ods. 1, 2 a 3, § 325 ods. 1 a 2, § 326 ods. 1 a 2, § 328 ods. 1, § 329 ods. 1 a 2, § 332 ods. 1, § 334 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) a vecne tým, že žalobkyňa nadobudla spoluvlastnícky podiel na nehnuteľnostiach zapísaných na LV č. XXXX a č. XXX pre obec a k. ú. Z., žalovaný jej odmieta sprístupniť uvedené nehnuteľnosti. Opakovane sa pokúsila vstúpiť do domu a na príľahlý pozemok, a to aj za prítomnosti hliadky polície, pričom žalovaný opakovane a agresívne jej žiadosti odmietol. Žalobkyňa nemá v úmysle dom užívať trvale, má záujem skontrolovať stav domu, prípadne doň uložiť svoje osobné veci. Súd prvej inštancie v odôvodnení uviedol, že žalobkyňa je väčšinovým vlastníkom dotknutých nehnuteľností, pričom žalovaný ako menšinový vlastník jej ani v minimálnom rozsahu neumožňuje predmet svojho spoluvlastníctva užívať. Potrebu bezodkladnej úpravy pomerov medzi stranami okresný súd považoval za dôvodnú z ohľadom na to, že žalovaný žalobkyni znemožňuje predmetnú stavbu v akejkoľvek miere užívať, odmieta akúkoľvek komunikáciu a dohodu o užívaní, čo ho bezdôvodne znevýhodňuje oproti ostatným podielovým spoluvlastníkom. Kroky žalovaného považoval okresný súd za šikanózný výkon práva, ktorý nepožíva právnu ochranu.

Rozhodnutie odvolacieho súdu

3. O odvolaní žalovaného rozhodol Krajský súd v Prešove (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) uznesením sp. zn. 12Co/16/2023 z 28. februára 2023 (ďalej len „uznesenie odvolacieho súdu“ alebo „uznesenie krajského súdu“), ktorým v prvom výroku zmenil napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie tak, že návrh na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol a druhým výrokom priznal žalovanému voči žalobkyni nárok na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania v plnom rozsahu.

4. V odôvodnení poukázal na nedostatky v postupe súdu prvej inštancie, ktorý v odôvodnení rezignoval na povinnosti v zmysle inštrukcie zrušujúceho rozhodnutia odvolacieho súdu a nevysporiadal sa s tvrdeniami žalobkyne a podstatnými skutočnosťami odôvodňujúcimi potrebu nariadenia neodkladného opatrenia. Súd prvej inštancie nariadil neodkladné opatrenie, avšak opomenul svoju zákonnú poučovaciu povinnosť o možnosti podať žalobu vo veci samej a o právnych následkoch s tým spojených. Odvolací súd poukázal na skutočnosť, že vlastními predmetných nehnuteľností sú ďalšie dve fyzické osoby a v akomkoľvek spore spoluvlastníkov musia byť stranami všetci spoluvlastníci, či už sa strane žalobcu alebo žalovaného, čo ušlo pozornosti súdu prvej inštancie. Odvolací súd uviedol, že v predmetnom prípade stoja proti sebe dve práva, a to vlastnícke právo k nehnuteľnostiam žalobkyne ako podielového spoluvlastníka a na druhej strane právo žalovaného na zachovanie nedotknuteľnosti obydlia a práva na súkromie. Zásah do práva na nedotknuteľnosť obydlia a do práva na súkromie osoby je pre súd citeľnejší. V dome žije žalovaný, má tam svoje hnutel'né veci, ako aj veci osobnej potreby, naproti tomu žalobkyňa ho nehodlá užívať trvale, skôr ako víkendový domček, a preto právo žalovaného na obydlie, nedotknuteľnosť obydlia a právo na súkromie v tomto prípade musia mať väčšiu váhu ako vlastnícke právo prináležiace žalobkyni. Odvolací súd zdôraznil, že povinnosť odovzdať kľúče a sprístupniť dom, resp. pozemok sa nemôže postaviť iba na formálnej existencii podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam, hoc je spoluvlastníkovi bránené v užívaní nehnuteľnosti. Je totiž vecou všetkých spoluvlastníkov, aby sa o užívaní nehnuteľností dohodli a postupovali v zmysle § 139 Občianskeho zákonníka. Iba ten, kto je oprávnený v zmysle dohody alebo rozhodnutia súdu s nehnuteľnosťami fakticky nakladať by mohol žiadať o vydanie kľúčov, prípadne vstup na nehnuteľnosť i v prípade, že by mohli existovať pochybnosti o tom, či je alebo nie je nehnuteľnosť obydľím žalovaného. Odvolací súd uzavrel, že podmienky pre nariadenie neodkladného opatrenia neboli splnené.

Dovolanie

5. Voči predmetnému uzneseniu odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“), ktorého prípustnosť aj dôvodnosť vyvodzovala z § 420 písm. f) CSP navrhujúc napadnuté uznesenie zrušiť a vrátiť vec krajskému súdu na ďalšie konanie, alternatívne zmeniť napadnuté uznesenie tak, že návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia bude vyhovieť.

6. Naplnenie dovolacieho dôvodu dovolateľka videla v nedostatočnom odôvodnení uznesenia odvolacieho súdu a v nevyrovnaní sa s podstatnými tvrdeniami uvedenými žalobkyňou v odvolacom konaní. Podľa dovolateľky z odôvodnenia odvolacieho súdu nie je zrejmé, prečo odvolací súd favorizoval pred ústavným právom žalobkyne vlastníť majetok ústavné právo žalobcu na zachovanie nedotknuteľnosti obydlia a práva na súkromie najmä za situácie, keď žalovaný úmyselne bráni žalobkyni užívať jej majetok a z jeho postoja v rámci konania jasne vyplýva, že odmieta akúkoľvek snahu o dohodu so žalobkyňou. Dovolateľka ďalej tvrdila, že uznesenie odvolacieho súdu trpí vadou zmätočnosti a poukázala na § 234 ods. 1, 2, § 354, § 220 ods. 2 CSP a na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Obdo/36/2013 z 25. novembra 2014.

7. Žalovaný sa k dovolaniu žalobkyne nevyjadril.

Posúdenie veci dovolacím súdom

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“ alebo „NS SR“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo vydané napadnuté rozhodnutie (§ 424 CSP), za splnenia tiež podmienok zastúpenia takejto strany a spísania jej dovolania v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne odmietne.

9. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na oprávnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Na týchto záveroch zotrúva aj súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

10. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

11. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. Pokiaľ zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

12. V danom prípade z dovolania žalobkyne jednoznačne vyplýva, že napáda uznesenie odvolacieho súdu v celom jeho rozsahu na základe § 420 písm. f) CSP.

13. Základným (a spoločným) znakom všetkých rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné podľa § 420 CSP je to, že ide buď o rozhodnutie vo veci samej alebo o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí (porovnaj R 19/2017).

14. Dovolací súd sa preto v prvom rade zaoberal otázkou, či uznesenie odvolacieho súdu spĺňa atribút rozhodnutia vo veci samej alebo rozhodnutia, ktorým sa konanie končí a dospel k záveru, že v danom prípade uznesenie odvolacieho súdu takýto atribút spĺňa.

15. Rozhodnutie o neodkladnom opatrení má povahu rozhodnutia vo veci samej vtedy, ak samotné neodkladné opatrenie konzumuje vec samu. Takáto situácia môže nastať v prípade návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia podaného po skončení konania (pri splnení podmienok § 325 ods. 1 CSP).

Rovnako v prípade návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia podaného pred začatím konania, na ktoré nenadväzuje žaloba podľa § 336 ods. 1 CSP, konanie končí rozhodnutím o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia a konzumuje vec samu.

16. V posudzovanom prípade z obsahu spisu vyplýva, že návrh na nariadenie neodkladného opatrenia bol podaný ako vec sama pred začatím konania. Napadnuté uznesenie odvolacieho súdu je preto rozhodnutím vo veci samej a môže byť predmetom prieskumu v dovolacom konaní.

17. V zmysle § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné (proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí), ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

18. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľky tvrdiacej, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo. Dovolací súd preto skúmal, či v konaní došlo k dovolateľkou namietanej vade zmätočnosti.

19. Dovolateľka v súvislosti s vadou v zmysle § 420 písm. f) CSP odvolaciemu súdu vytýkala nedostatky v odôvodnení uznesenia odvolacieho súdu spočívajúce v neobjasnení prečo odvolací súd uprednostnil právo žalovaného na zachovanie nedotknuteľnosti obydľia proti právu žalobkyne vlastníť majetok. Rovnako odvolací súd podľa dovolateľky nevysvetlil prečo zamietol návrh na vydanie neodkladného opatrenia aj v časti týkajúcej sa pozemkov.

20. V tejto súvislosti dovolací súd poukazuje na bod 17. uznesenia odvolacieho súdu, v ktorom krajský súd objasnil svoj názor na kolíziu ústavných práv žalobkyne a žalovaného. Podľa odvolacieho súdu si právo žalovaného na nedotknuteľnosť obydľia a právo na súkromie zaslužia zvýšenú ochranu z dôvodu, že „v dome žije žalovaný, má tam svoje hnutelné veci, ako aj veci osobnej potreby, naproti tomu žalobkyňa ho nehodlá užívať trvale, skôr ako víkendový domček, prípadne si tam uložiť svoje osobné veci“. Najvyšší súd SR uzatvára, že námietka dovolateľky v tejto časti je nedôvodná, keďže k uvedenej otázke sa odvolací súd jasným a zrozumiteľným spôsobom vyjadril. Je potrebné prihliadnuť i na veľkosť spoluvlastníckych podielov strán sporu k predmetnému rodinnému domu, podľa údajov zapísaných v katastri je podiel žalovaného 9/16 (teda vlastní viac ako polovicu a má možnosť i prehlasovať spoluvlastníka s menším spoluvlastníckym podielom - žalobkyňu).

21. Dovolací súd ďalej poukazuje na záver odvolacieho súdu v bode 14. odôvodnenia uznesenia z 28. februára 2023, v ktorom uviedol dôvody, pre ktoré nevyhovel návrhu žalobkyne na vydanie neodkladného opatrenia aj v časti smerujúcej len k úprave práv k pozemkom na LV č. XXX a XXX, vedené v k. ú. Z. (druhý odsek prvého výroku napadnutého uznesenia súdu prvej inštancie). Zdôraznil, že okrem žalobkyne a žalovaného sú vlastníkami dotknutých pozemkov aj ďalšie fyzické osoby (dve, resp. jedna ďalšia osoba), ktoré ale nie sú účastníkmi tohto konania. Preto úspech žalobkyne závisel i od stanovenia okruhu účastníkov (aj so spoluvlastníkmi dotknutých pozemkov) konania.

22. Dovolateľka v dovolaní ďalej odvolaciemu súdu vytýkala, že sa nevyrovnal s podstatnými argumentmi uvedenými žalobkyňou a uznesenie odvolacieho súdu trpí vadou zmätočnosti a za týmto účelom citovala ustanovenia Civilného sporového poriadku a poukázala na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Obdo/36/2013 z 25. novembra 2014. Z dovolania však nie je zrejmé, v čom podľa dovolateľky spočíva nedostatok odôvodnenia uznesenia krajského súdu a s ktorými tvrdeniami dovolateľky sa odvolací súd nezaoberal. Ide o tak všeobecné tvrdenia dovolateľky, že z tohto hľadiska nie je možné uznesenie odvolacieho súdu podrobiť dovolaciemu prieskumu, keďže nie je zrejmé, čo má byť jeho obsahom. Samotné citovanie znenia zákona a judikatúry bez ďalších tvrdení dovolateľky, Najvyšší súd SR nemôže považovať za argumentačne dostatočne podložené, v čom podľa dovolateľky spočíva vada zmätočnosti.

23. Na základe uvedeného Najvyšší súd SR dovolanie žalobkyne odmietol podľa § 447 písm. f) CSP.

24. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

25. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.